

Grote verantwoordelijkheid voor VERPLEEGKUNDIGE in TUCHTCOLLEGE

Tuchtrecht: juristen én beroeps- genoten

Sinds de invoering van de Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (BIG) geldt voor verpleegkundigen wettelijk tuchtrecht. Doel daarvan is het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening.

Kenmerk van tuchtrecht is dat in een tuchtcollege naast juristen ook beroepsgenoten zitten die de klacht beoordelen. Verpleegkundigen dus, die toetsen of het handelen – of het nalaten daarvan – voldoet aan de normen. Die normen zijn beschreven in de Wet BIG:

- de hulpverlener heeft gehandeld of iets nagelaten in strijd met de zorg die hij behoort te verlenen aan de patiënt, degene die in nood verkeert of hun naasten;
- de zorgverlener heeft gehandeld of iets nagelaten in strijd met het belang van

een goede uitoefening van de individuele gezondheidszorg.

V&VN is betrokken bij de voordracht van verpleegkundigen die als lid-beroepsgeenoot in een tuchtcollege zitten en daar klachten beoordelen die tegen collega's zijn ingediend.

Organisatie

Er zijn vijf Regionale Tuchtcolleges (Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Zwolle en Groningen) waar de klacht in eerste instantie wordt behandeld. De tuchtcolleges zijn ondergebracht bij de rechtbank. Na de uitspraak kunnen zowel de klager als de aangeklaagde in beroep gaan bij het Centraal Tuchtcollege in Den Haag.

Een Regionaal Tuchtcollege bestaat uit twee juristen en drie verpleegkundigen (leden-beroepsgeenoten); het Centraal Tuchtcollege

Met de komst van de Wet BIG geldt ook voor verpleegkundigen het wettelijk tuchtrecht. Er zijn vijf Regionale Tuchtcolleges en een Centraal Tuchtcollege waar patiënten, nabestaanden, de Inspectie voor de Gezondheidszorg of de werkgever een klacht kunnen indienen over het handelen – of het nalaten daarvan – van een verpleegkundige. In de Tuchtcolleges hebben ook verpleegkundigen zitting. Twee van hen vertellen over de verantwoordelijkheid die die rol met zich meebrengt.

Tien jaar geleden dacht verpleegkundige Ingrid Bonte (50) "Wat wil ik nu?" Zij had behoefte aan verdieping en wilde meer doen met de ervaring die zij na de hbo-v als verpleegkundige had opgedaan. "Ik had op dat moment geen behoefte aan het volgen van een opleiding. Ik heb kwaliteit van zorg altijd belangrijk gevonden. Het is goed om kritisch naar je eigen vak te kijken en te leren van de dingen die zijn misgegaan om het elders beter te doen." Bonte oriënteerde zich en vond het wel interessant dat er verpleegkundigen zijn die zitting nemen in een tuchtcollege. "Ik heb toen contact opgenomen met het Landelijk Expertisecentrum Verpleging en Verzorging (LEVV, nu V&VN, red.) met de vraag: hoe kan ik lid-beroepsgeenoot worden? Zij zeiden: 'stuur je cv maar op'. Dat heb ik gedaan waarna ik te horen kreeg dat mijn cv voldoende was om in principe kandidaat te zijn. Maar op dat moment waren er geen vacatures bij de tuchtcolleges. Een jaar later meldde het LEVV dat er een vacature was in Den Haag. Ik werk in

het Rijnstate Ziekenhuis in Arnhem, maar vind de afstand geen bezwaar. Ik heb bij het LEVV een sollicitatiegesprek gevoerd, waarbij ik casuïstiek kreeg voorgelegd, en werd geschikt bevonden. Omdat ik niet meteen in het diepe gegooid wilde worden, heb ik eerst tijdens een zitting in de zaal gezeten, om eens mee te maken hoe het gaat. Toen heb ik ook kennisgemaakt met de leden van het tuchtcollege en even bij de voorbespreking gezeten. Ik denk dat dat goed is als voorbereiding. Wat me opviel, is dat het er heel officieel en formeel aan toegaat. Het heeft veel meer met rechtspraak te maken dan je in eerste instantie zou denken. Dat formele karakter vind ik goed; dat geeft afstand en dat is nodig om goed te kunnen oordelen."

Kwaliteitsbewaking

Afstand houden is dus belangrijk, maar tuchtrecht gaat over dingen die mis zijn gegaan, waarbij in sommige zaken zelfs iemand is overleden. Dat leidt bij nabestaanden tot verdriet en frustratie. Ook daar moet een lid-

telt twee verpleegkundigen en drie juristen. Patiënten kunnen een klacht indienen, maar ook nabestaanden, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de werkgever. Het tuchtcollege moet beoordelen of er sprake was van professioneel handelen binnen de grenzen van een redelijk bekwame beroepsuitoefening en daarbij rekening houden met de professionele standaard op dat moment. Het college baseert zich onder meer op wettelijke voorschriften, protocollen, richtlijnen en natuurlijk de Nationale Beroepscode van V&VN.

Sancties

Als het tuchtcollege van oordeel is dat de klacht over de verpleegkundige gegrond is, legt het een maatregel op. De lichtste maatregel is een waarschuwing. Een berisping is een zwaardere maatregel en is sinds kort ook zichtbaar in het BIG-register. Dan volgen een geldboete of een

schorsing voor ten hoogste één jaar. De verpleegkundige kan ook een gedeeltelijke ontzegging krijgen en mag dan bepaalde handelingen niet uitvoeren. De zwaarste maatregel is doorhaling van de inschrijving in het BIG-register. Doorhaling wordt opgelegd in zeer ernstige zaken, bijvoorbeeld als er sprake is van het herhaaldelijk stelen van medicatie (zie kader op pagina 21) of grensoverschrijdend gedrag, zoals het aangaan van een relatie met een patiënt.

Selectiecriteria

Verpleegkundigen die zitting hebben in een tuchtcollege hebben een grote verantwoordelijkheid. Zij moeten beoordelen of collega's hebben gehandeld volgens de geldende normen en waarden van een professionele beroepsuitoefening.

Twee van de voorlopers van V&VN (LCVV en LEVV) hebben al voor de invoering van het

beroepsgeenoot mee kunnen omgaan. Bonte: "Een van de zaken die mij het meest is bijgebleven, ging over een kindje dat met ernstige afwijkingen was geboren en uiteindelijk is overleden. Je voelde het onmetelijke verdriet van de ouders. De verpleegkundige over wie werd geklaagd, was eigenlijk niets te verwijten. De klacht werd dan ook ongegrond verklaard en dat was voor de ouders waarschijnlijk onbevredigend. Die mensen hadden de tuchtzaak mogelijk aangespannen omdat ze misschien dachten dat die een rol kon spelen in het verwerkingsproces. Een tuchtzaak aanspannen en bijwonen kost hen erg veel energie en levert in dit geval alleen maar meer verdriet en frustratie op. Mogelijk was het beter geweest wanneer ze hun energie op een andere manier hadden ingezet om hun verdriet te verwerken."

Dit voorbeeld illustreert hoe sommige klagers zich tot de tuchtrechter wenden omdat zij genoegdoening willen en hun verdriet daarmee proberen te verwerken. Toch is tuchtrecht daar niet voor bedoeld.

Ingrid Bonte benadrukt nog maar eens dat tuchtrecht bedoeld is om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bewaken. "Daar houd ik mij nu de hele dag mee bezig, want ik ben sinds november kwaliteitsfunctionaris op de afdelingen medium- en intensive care. Daarnaast ben ik lid van de klachtencommissie en lid-beroepsgeenoot."

wettelijk tuchtrecht nagedacht over de vraag aan welke criteria verpleegkundigen zouden moeten voldoen om in een tuchtcollege recht te spreken. Dat heeft ertoe geleid dat V&VN een procedure met criteria heeft voor de selectie van verpleegkundigen die, als er vacatures zijn bij de tuchtcolleges, worden voorgedragen als kandidaat. Kandidaten moeten bijvoorbeeld goed op de hoogte zijn van de professionele standaard, ten minste vijf jaar werkervaring te hebben, overstijgend kunnen denken en de ontwikkelingen in het vak bijhouden. Als een kandidaat geschikt blijkt, volgt een gesprek bij het desbetreffende tuchtcollege, dat de verpleegkundige kan voordragen bij de minister van VWS. De Koning benoemt.

Geschrapt uit het BIG-register

Vanaf 1997, toen de Wet BIG en daarmee ook wettelijk tuchtrecht voor verpleegkundigen werd ingevoerd, is Diana Polhuis (42) lid-beroepsgeenoot in het Centraal Tuchtcollege. Zij is inmiddels verpleegkundig specialist ggz, werkt bij GGZ Noord-Holland-Noord en is hoofdopleider bij de stichting opleidingsinstelling GGZ-VS. "Ik ben als lid-beroepsgeenoot begonnen omdat ik het een mooie manier vind om het vak verder te helpen. Ik vond het leuk en doe het nog altijd met plezier. De rol van de beroepsgeenoten bij het Centraal Tuchtcollege is groot. Als beroepsgeenoten hebben we de zwaarste stem. Daarnaast heeft het Centraal Tuchtcollege de rol om te checken of de uitspraak van het Regionaal Tuchtcollege wel goed is geweest. De juristen zijn er goed in om je tijdens de besluitvorming in de raadkamer goede vragen stellen. Toen ik begon, had ik de neiging om de lat hoog te leggen en hard te oordelen en dat zie ik ook terug bij beginnende beroepsgeenoten. Je moet echt leren dat het bij het beoordelen niet gaat om de gouden standaard of de best mogelijke zorg, maar om het gemiddelde. Daarbij vind ik het lastig dat we in de verpleging twee niveaus kennen, 4 en 5. Het gemiddelde is niveau 4, terwijl je van iemand die hbo is opgeleid op het gebied van de kwaliteit van de beroepsuitoefening meer wil verwachten. Wat je ook moet leren is om over je verontwaardiging heen te stappen."

Kritische blik

Volgens Polhuis kost het werk als lid-beroepsgeenoot vaak veel tijd, maar levert het haar ook veel op. "Soms krijg je dikke dossiers en

Een verpleegkundige was in de periode 2003-2006 vanwege alcoholmisbruik al enkele keren ontslagen. Sinds januari 2011 was zij via een bureau aan het werk in een woonzorgcentrum. In mei ontbraken er tien ampullen morfine. Een recherchebureau ontdekte dat in de periode februari tot en met mei 68 ampullen morfine, 26 ampullen Dormicum, 10 MS Contin en 5 Clorzepaat zijn verdwenen.

De verpleegkundige gaf toe de opiaten voor eigen gebruik te hebben gestolen. Nadat het vergrijp aan het licht kwam heeft zij zich laten behandelen door huisarts en verslavingszorg. Volgens haar is de verslavingsproblematiek onder controle en zij wil haar beroep graag blijven uitvoeren.

Het Regionaal Tuchtcollege Eindhoven stelt vast dat het handelen van de verpleegkundige volstrekt indruist tegen de normen en waarden voor een goede beroepsuitoefening, zoals zorg en respect voor van haar afhankelijke patiënten. Zij heeft het vertrouwen van opdrachtgevers en patiënten ernstig beschadigd en door haar handelen ernstige schade toegebracht aan het belang van de individuele gezondheidszorg. Volgens het tuchtcollege is de klacht gegrond en past daar, mede vanwege de kans op herhaling, de zwaarste maatregel bij: doorhaling van de inschrijving in het register.

kost het een paar dagen om alles zorgvuldig door te nemen. Daarnaast moet je je vak bijhouden. Goed de vakliteratuur lezen, bijhouden welke ontwikkelingen er zijn in de wetgeving. En dan geldt: niet alleen de Wet BIG, maar ook de BOPZ en WGBO, bijhouden welke algemene maatregelen van bestuur er verschijnen, welke nieuwe wetgeving in voorbereiding is, zoals nu de Wet Verplichte GGZ. Als je niet zo thuis bent in een bepaald onderwerp, ga je mensen raadplegen die er wel verstand van hebben.

Ik neem niets voor lief. Als iemand ergens over zegt dat het in de wet staat, dan zoek ik dat op. Ik heb een kritische beroepsblik ontwikkeld en heb daar in mijn werk als verpleegkundig specialist en opleider ook veel aan. Mensen krijgen door dat ik overredings-

kracht en invloed heb. Ik heb geleerd niet te snel te oordelen en de nuance te zoeken. Vaak is het niet zo zwart-wit als het lijkt. Ook kan ik snel de angel in een zaak herkennen. Goed analyseren en van een afstandje een zaak bekijken, daar heb ik op alle fronten baat bij." Hoewel Polhuis vindt dat zij milder is geworden, maakt zij daarop één uitzondering. Met enige regelmaat wordt er geklaagd tegen verpleegkundigen die een relatie zijn aangegaan met een patiënt. Daarover is zij helder: dat kan en mag niet en dat moet hard worden bestraft. Ook als de behandeling is beëindigd. "De Beroepscode van de Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundigen is daar heel uitgesproken over. Tot twee jaar na het beëindigen van de behandeling is toenadering of een relatie met je (oud-)patiënt taboe", aldus Polhuis.

Foto: Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg